

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND HAVI FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON—FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: Régi pálos kolostorok (II. Sátoraljaújhely) — Bodroghy Szabolcs: Árpádházi Szent Margit szelleme és a magyar Pálosrend (II.) — H. Nagy Stefánia: Krisztussal az óvóhelyen — Fráter Jácint naplójából — Böble Ernő: Lélekaratás — Világegyház — Pálos krónika — Gyermekeknek Könyvek.

VII. ÉVF. • 9. SZÁM

ÁRA • 60 • FILLÉR

1944 SZEPTEMBER

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESITŐJE
ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 6-80 PENGŐ
JOGI SZEMÉLYEKNEK 70.— P

Főszerkesztő: P. GYÉRESSY ÁGOSTON O. S. P.

Felelős szerkesztő Dr. NÁDAS ZOLTÁN.

SZERKESZTŐSÉG: Budapest, XI. ker. PÁLOS KOLOSTOR.

Telefon: 468-550. Csekkszám: 48004.

KIADÓHIYATAL: Fráter György Sajtószövetkezet, Budapest,
VI., Dessewffy-u. 24. Telefon: 129—238.

MEGJELENIK minden hó elsején.

Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

PROVIDENTIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IV. kerület, Egyetem-utca 1. Távbeszélő: 181—980.

ALAPITOTTA A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

Foglalkozik a biztosítás minden ágával.

AZ EGYETLEN MAGYAR

gyökerű rendbe lépni szándékozó fiúk, akik a Boldog Özsébek, Fráter Györgyök, Virág Benedekék életét és munkáját akarják továbbfolytatni, csatolják ezirányú kérvényükhöz: 1. kereszt- és bérma-levelüket, 2. érettségi bizonyítványukat, illetve a félévi bizonyítvány másolatát, ha papok akarnak lenni, különben segítő testvéreként házi munkában foglalatzkodnak, 3. szülői beleegyezést, ha még kiskorúak, 4. hittanáruk, vagy plébánosuk ajánlását, 5. egészségi bizonyítványt. Életük rövid ismertetését is csatolják kérvényükhöz, kifejtve mely okok vezetik őket a szerzetesi életre; korhatár 18—35 év. Kérvényüket küldjék a Pálos Kolostorba, Budapest, XI. kerület, Szent Gellért-rakpart 1/b.

Világhírű festmények,

RAFFAEL, MURILLO, RUBENS, VAN DYCK,
LEONARDO da VINCI képeinek művészi
másolatai, és egyéb különleges háziipari
munkák: Kruppa Géznánál megtekinthetők:

Budapest, XI., Verpeléti-út 13., I. em. Telefon: 258—547.

Régi pálos kolostorok

(Utirajz II.)

Sátoraljaújhely

Nagyváradról estefelé indultam Debrecenbe. Egy kispap formájú fiatalember telepedett mellém a szakaszba. Szintén valami breviáriumot tartott kezében. Jobban megnéztem: brit biblia volt. Tehát református teológus. Feltűnt nemes vonalú sas-orra, finom arca, meleg, barna szeme. De nem a testi külső, hanem valami titokzatos lelki sugárzás fogott meg: ösztönösen éreztem, hogy egy rendkívüli szellemmel állok szemben s hogy meg kell s meg fogunk ismerkedni. „Az egység útja“ mégsem hiába lazította fel köztünk, protestánsok és katolikusok közt, a talajt...

Pár közömbös és semmitmondó szó után bemutatkoztunk. S egész úton beszélünk. A bibliából indultunk ki. Megkérdeztem, szokta-e görögül is olvasni. Kiderült, hogy több európai nyelven beszél, kitűnő nyelvtelenség. Jogot tanult. S most evangelizáló köruton volt. Meglepett roppant mély és finom lelki kultúrája, misztikus fűtöttségű és telítettségű szavai. Amint pl. ezt a gyönyörű idézetet fejtegette a második korintusi levélből: „Mindig hordozzuk testünkön Jézus halálát, hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen testünkön“ (4, 10.). Úgy fejtegette titokzatos halálunkat és életünket Jézusban, hogy elámultam! Mintha a modern katolikus lelki élet mestereit hallanám! De ismeri is írásainkat: a legjobb katolikus könyveket és folyóiratokat... Rendkívül tiszta, komoly, gazdag lélek. Ha katolikusnak születik, szent lesz belőle... Beszélte protestantizmusáról is, melyet Isten predestináló akaratának fog fel s remélem, csakugyan szándéka van vele az Úrnak... Ó, ha többen volnánk ilyenek, de hamar megértenénk egymást, mi katolikusok és protestánsok! Beszélte arról is, hogy mennyire vonzódik a katolikusokhoz, mert sokkal finomabb, és mélyebb és lelkibb a vallásosságuk... Beszélte katolikus pap-ismerőseiről. A papság eltörölhetetlen karakteréről! Az Oltáriszentségről, a kegyelmi életről, Jézus Szíve tiszteletéről! — Mi választja ezt még el tőlünk, kérdeztem magamban? — És egyszerre megszerettem ezt a sugárzó-szemű fiatalembert.

Sátoraljaújhelyi templomunk. (P. Gyéressy Ágoston felvétele.)

Észre se vettük: Debrecenben voltunk. Az egész vonat-szakasz feszülten figyelte a katolikus és református pap békés diskurzusát. Egy ügyvéd bemutatkozott s kimondhatatlan örömét és épülését fejezte ki a mi nagy egyetértésünkön. — Búcsúztunk az állomáson. De már nem mint katolikus pap és református teológus, hanem mint két édes testvér.

Debrecenben, úgy látszik, nem kapták meg pontos érkezésemet jelző leveletem, pedig írták, hogy kijönnek a vasútra, mert messze laknak s egyedül nem találok oda, különösen sötét este... Szóval nem várt senki az állomáson. Az én kedves útitársam látta zavaromat, kocsit nem volt sehol, mellém szegődött, hogy elkísér. Így mentünk végig a kálomista Rómán. Nem

tudom, miért, de azelőtt soha nem kíváncsoztam volna Debrecenbe: most mégsem tűnt fel ellen-szenvesnek előttem ez a város. Egyenesen tet-szettek rendes, széles útjai, városias, szép házai s még az Öregtemplom sem volt félelmes az esti holdfényben (csak bombakráterek sötétlettek itt is, ott is)...

A város közepén megállok. Nekem holnap 5-kor már a vasúton kell lennem. Most 11 óra. Ha ennyit kell gyalogolni a „Nyilastelepig“, akkor inkább visszafordulok, az állomáson alszom egy padon éjjeli sétálgatás helyett. De ő nem engedett. Ott laktak az Öregtemplom háta mögött. Hazacipelt, minden tiltakozásom ellenére. És... kitűnően aludtam a protestáns pap házában!

Másnap, mikor megköszöntem egy levélben szíves vendéglátását, ezt írtam búcsúzóul: „Mély rokonszenvvel gondolok Rád és imádkozom Érted. Kérlek, Te is könyörögj a bűnös Agostonért. Csókol barátod és testvéred“.

Debrecenből másfél órás késéssel indult a vonat. Nyiregyházán a csatlakozásról lekés-tem. Misézni mentem hát a plébániatemplomba. Szentmisém után újra riadó. Bemenekülök egy többemeletes ház óvóhelyére, breviáriumozom... Közben kifut a második csatlakozó vonatom is. Ebédre a plébános, Török Dezső kanonok hív meg igaz magyar szívvel. Végre a harmadik csatlakozás röpít (sín-busz) Sátoraljaújhelyre.

Úgy látszik ez a legeslegrégibb pálos kolostor, még a pécsi, azaz szentjakabhegyi, vagy mint akkor mondták irughhegyi monostornál (1225) is régibb: a történelmi nyomok 1223-ba, sőt még előbbre vezetnek, hisz Margit, horvát-szlavón hercegnő a már fennálló Szent Egyed monostornak ad bőséges adományt ekkor, melyet később további nemes adományokkal bővítve, Károly Róbert és Nagy Lajos királyaink is megerősítenek (1312 és 1358). (L.: Acta Commissionis Regiae occasione abolicionis PP. Paulinorum Conventus Ujhelyiensis Anno 1786... Országos Levéltár, 547 1 (2). De nemcsak királyaink, magyar uraink és nagyszonyaink is ajándékaikkal árasztják el a kolostort még a XVI. század elején (Buttykai Mihály, Varga Orsolya stb.). Sajnos a török 1566-ban végleg elpusztítja az előbb már a huszitáktól, sőt harácsoló magyar főuraktól is megsarcolt rendházat (Drágffy Gáspár, Perényi Péter...) 1610-ben indul új élet itt újra. A templomot 1626-ban javítják ki, a kolostort 1638-ban építik újjá. Sajnos előbb Bocskai István, később Rákóczi György fölkelései nem igen kedveznek a zavartalan fejlődésnek. Fordulat áll be a kolostor életében, amikor buzgó perjele, P. Skotniczky Alfonz a katolikus hitre téríti Rákóczi György feleségét, Báthory Zsófiát és gyermekét Rákóczi Ferencet s mint ügyes követjára a lengyel udvart nyeri meg a Rákóczi-ház számára. A fejedelmi ház nem is hálátlan a pálosoknak ezért. Sátoraljaújhelyi

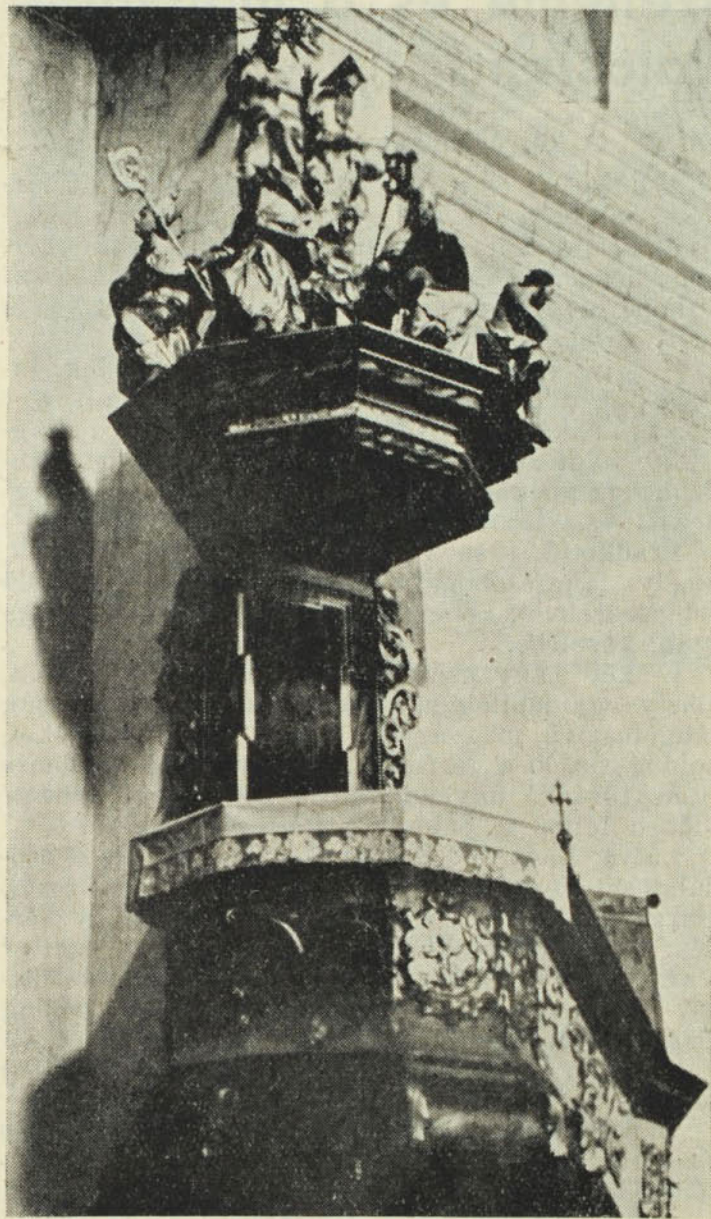
konventünknek tagja a kitűnő szónok és „misz-szionárius“, később valóságos vértanúhalált halt, szentéletű P. Csepellényi György is (sírja is ott van). Az atyák térítő tevékenységére válasz a kolostor újabb feldúlása 1672-ben... Békésebb idők beköszöntével itt lesz a Rend tanulmány-háza: filozófiai és teológiai főiskolája. A század végén gazdag adományok teszik lehetővé a rendház szép fejlődését. (Marinyi István, Nádasdy László adományai stb.). A kuruc-kor vad viharzásában igazán csak a Gondviselés mentette meg az ősi árpádkori kolostort a teljes elpusztítástól: gróf Károlyi Sándor nem engedte felgyújtani a taktikai szempontból fontos helyet. 1714-ben itt nyílik meg az ujoncház is, miután a sopronbánfalvai szüknek bizonyul. A XVIII. század elején fejlődik Sátoraljaújhely híres búcsújáróhelyé, a Szentháromság-kápolnába évente könyörgő-körmeneteket vezettek a pestis ellen, a pestises beteget az atyák ápolták és vigasztalták önfeláldozóan. De gimnáziumuk is volt itt, 1646-tól a felosztatásig tanítottak „nemcsak boldog, hanem a boldogtalan háborús és miri-gyes időkben is buzgón gyakorolt sokféle lelki és testi szolgálataikon kívül... csupán csak felebaráti szeretetből, minden más haszonvétel nélkül, néha a maguk rövidségével is...“ (Megyei levéltár, Prot. 104, pag. 601, loc. 38, Nr. 42.). Híres iskolai színjátékokat is adtak elő minden évben, de ezekről külön tanulmányt írt Bodroghy Szabolcs.

Most piaristák laknak és tanítanak az ősi épületekben. Sátorszerű szép hegyek állnak őrt a kisváros fölött. Egy kedves kis diák kalauzol a pálos, azaz piarista rendházba és gimnáziumba. A templomot nem győztem fényképezni később, annyira tetszett, bár az előtte álló hatalmas vadgesztenyefa irigyen eltakarja bejáratát. A földbesüppedt templom-kapu fölött csak egyetlen nagy félköríves ablak töri meg a homlokzat nemesen egyszerű, barok volutákra szerelt ívszerű lezáródását. Jobbra Rákóczi kápolnájának kicsi kupolája búvik meg, balra a zömök oldaltorony emelkedik a templom fölé ízléses, előkelő vonalú sisakjával. A monostor is hatalmas, méteres falaival, kereszt- és dongaboltozatos mennyezetével menten elárulja korát. A folyosón egy nagy állóórát találtam, számlapján pálos címerrel: hát ez is tanuja a régi szép időknek. Ezt az órát egyébként a felosztatás egyik leltárában is megtaláltam (Acta Paul. 547/a). Megrendülve olvastam valamikor az Országos Levéltárban, milyen apostoli szegénységgel voltak egyszer berendezve a cellák: a közös hálóteremben hét ágy volt, három szék és egy imazsámoly; az egyik tanteremben egy katedra, egy szék és két pad: *a kánonjog professzorának szobájában egy ágy, két szék és egy imazsámoly?* De a könyvtárunkban francia, olasz és angol könyvek foglaltak helyet! A szellem gazdagsága fontosabb volt nekik, mint a test kényelme...

Régi ismerőseim: Zsejkey János igazgató, id. Lukács József ny. igazgató és dr. Baltaváry Jenő tanár örömmel fogadtak. Hatalmas szép ebédlőjük freskóin a pálosok is szerepelnek mint alapítók. Egy másikon, amint a kis Kossuth Lajost beadják szülei a sátoraljaújhelyi gimnáziumba... De mindenekelőtt a templomot vettem tüzetesebben szemügyre. Gótikus boltozata, véletlenül fennmaradt csücsüves ablaka egy mostani raktárban: elárulja származása idejét. De oltárai barok alkotások. A főoltár virág-, levél- és indadíszekkel túlsúfolt munka. Pálos jellegét az oltárszélek volutái mögül kikapcsoló pálmafalombok mutatják. (Ezt a motívumot Mária-Nosztrán is megtaláljuk!) A Szentség ház szőlőleveleivel és tömött fürtjeivel, két oldalfülkében álló tömjénező angyalaival talán a legnemesebb darabja a főoltárnak. Fölötte üveg alatt Mária kegykép. Tőle két oldalt Szent István és Szent László királyok több, mint egy méteres alakjai. A kegykép négyszögletes kerete fölött kis oválisban a Pálosrend festett címere. E fölött Körösy György nemesi címere latin felirással, hogy a Szentháromság tiszteletére 1729-ben festette ki a főoltárt. A nemesi címer fölötti oválisban a Nagyboldogasszony barokk modorú képe. A főoltárt két kis angyal két oldalt s középen Szent Mihály szobra zárja le. A feloszlatáskori leltárban jelzett Szent Egyed remete szobrát nem találtam sehol, pedig az ősi monostor neki volt szentelve mindig. Ebben a leltárban a mostani főoltár Mária-kegyképe (üveg alatt) külön Mária-oltáron szerepel. Valószínűleg ma a Kalazanti-oltár lett belőle s így került a Mária-kép Szent Egyed helyére a főoltáron. De hova tűnt Szent Egyed szobra s a leltárban jelzett több kisebb-nagyobb oltár-szobor, nem tudom. Ami van, föltétlenül pálos-időkből való, csak az oltárok restaurálásakor távolíthatták el talán a korhadtabbakat. Külön oltáron Remete Szent Pál sziklafülkében térdel Orante alakban. Kétoldalt két-két csavart oszlop előtt két szent pálos áll, (borzalmasan kifejtve, barna köpenyben, sohase volt nekünk, a restaurátorok bűne!), embernagyságú szobrok. Fönt két angyal viszi Remete Szent Pál lelkét az égbe. E fölött nemesi címer felírás nélkül. Fölötte a Három királyok imádása: értékes barokk festmény. Túlsúfolt ez az oltár is, de nem annyira, mint a fő. Rákóczi kápolnájának Szent Kereszt-oltára csaknem teljesen változatlan. A négy hatalmas barokk közsobor: Szent Joakim két galambbal, Szent Anna könyvvel, Szent János evangélista és a Fájdalmas Szűz művészi, mozgalmas szobra úgy áll, mint kétszáz évvel ezelőtt.

A szószék tetején a Szentháromság és a négy egyházatya figyelemreméltó szobra áll. Szent Jeromos arca nagyon hasonlít a pálos-veresmarti Remete Szent Antal hosszúkás, finom, hosszúszakálú arcához. A mellvéd barokk, kerekalakú domborművei Boldog Özsébet,

Aquinói Szent Tamást, Remete Szent Pált, Remete Szent Antalt és a fiatal Keresztelő Szent Jánost ábrázolják. Középen Reviczki János és felesége kettős nemesi címere és a fölállítás éve: 1736. — Nincs kizárva, hogy a csodálatos szép pápai faragások mesterének, Tatirek Félix pálos testvérnek van valami köze ezekhez a munkákhoz is, hisz följegyzéseink szerint a huszonnyolc éves művész-fráter 1738 február

Sátoraljaújhely: A szószék. (P. Gyéressy Ágoston felv.)

11-én itt tette le örök fogadalmát, tehát két évvel előbb itt kezdte meg újonc-évet s 1759-ben ugyanitt halt meg szélütés következtében. Leltáraink szerint műhelye 1758—1761 években fennállt, sem előtte, sem utána nincs szó róla. Az 1759-re elkészült „elegáns“ tölgyfa-stallumok az Apostolok festett alakjaival a hátlapon és a Credo mondataival: az ő munkája minden bizonnyal. Noviciátus után tehát, mint írja is a krónikás (Zirc Levéltárában olvashatjuk 523 sz. a.) több kolostorunkban kiváló munkákat hagyott hátra, sajnos nincsen semmi pontosan megjelölve, csak annyi, hogy „sohasem volt tétlen, mindig buzgón dolgozott, föltételez-

hető tehát, hogy mint hű szolgát az Úr örömébe fogadta, mert igen ájtatos és buzgó szerzetes volt“ („erat enim pietati apprima addictus et religiosae disciplinae studiosus“).

Bodroghy Szabolcs:

Árpádházi Szent Margit szelleme és a magyar Pálosrend (II.)

A két párhuzamos boldog élet csodája...

A dömések és a pálosok gyásza nem volt tartós. Amikor a testvéri szív kisírta magát, lehiggadva ráeszmélt, hogy tulajdonképpen örülni kellene, hiszen az elhunyt szent most érkezett igazi otthonába. Amint az esztergomi érsek intése is szólt a zokogó apácákhoz:

— Mire való a sírástok? Inkább örüljétek, hiszen már a feltámadás jele csillog az arcán!

... Mindkét nagy lélek égi békéjét előre rávetítette földi arcára és úgy távozott az égbe. Mindennel megbékélve hagyták itt a földet, mert véghezvitték azt, amire az Úr küldte őket.

Mindkettő tűznek született; olyan lángnak, amely lángróllobbantja a lelkekben a parázsló Istenszerelmet, aztán húzza, vonzza azokat maga után, közelébe.

E két nagy szent tüzes mágnessarok volt, amely egyidejűleg magához vonta Magyarország lángolószívű magyarjait: Szent Margit a nőket, boldog Özséb a férfiakat. Ahogy teltek a dömés apácázárdák, ugyanolyan lázzal és ugyanazon időben teltek a pálos remete-rendházak is.

Látva, hogy boldog Özséb sorsa és élete csodálatosan egyidejű párhuzamban halad Szent Margit sorsával és életével, feltámad a nagy kérdés: vajjon halálukkal szellemük is elenyészett-e? Vagy pedig továbbra is együtt halad Szent Margit szelleme azon Renddel is, amely boldog Özsébbel teljesen egybeforrt, s amelyben továbbra is benne él boldog Özséb mind a mai napig?

E kérdésre megfelel a mélyebb bepillantás Szent Margit életébe és a magyar Pálos-rend történetébe.

Szent Margit keresztrajongása.

Mi a Szent Margit szellemének lényege? Erre az ő élete indító-rugóiba való mély betekintés ad választ.

Az ő élete megértéséhez először fontos az ő nevelőjének a megismerése. Amint tudjuk: szülei őt Boldog Ilona dömés nővér nevelésére bízták.

Ha e szent szerzetesnő életét szemléljük, meghatott ámulat fog el bennünket Jézus legszentebb Szívének e nagy magyar csodája előtt. Szeráfi Szent Ferenc napján az egész zárda szemeláttára a levegőbe emelkedik, s mindkét tenyerére az Úr Jézus sebhelye rajzolódik... Nagyboldogasszony éjszakáján a kereszt előtt térdel. Egyszerre látják, hogy a Megfeszített teste leválik a keresztről és átöleli őt. S így tartja másnap délig...

Ily csodálatos szenvedőtől kapta Szent Margit

a nevelést, így az ő élete is a résztvevő, szenvedő szerelem volt a szenvedő, isteni Jegyes iránt. Most átadjuk a szót az Érdy kódexnek:

„...Ezen időben kezdte Szent Margit asszony tanulni abcet... Ez gyermek Szent Margit Asszony vőn egy keresztfát kezében és kezdé kérdezni az ő társaitól, hogy mi volna a keresztfá; az ő társai kedég úgy mondának neki, hogy Urunk Jézus ezképen öletött meg emberi nemzeteért. Ezeket hallván sír vala ez szent gyermek.“

Ahogy növekedett, úgy nőtt ájtatossága a szenvedő Jézus iránt is. „És tehát Urunk Jézus Krisztusnak feszületinek öt sebeinek helyeit gyakorta nagy béven ő könnyhullatásával megtöztöztvén, ő szájával megcsókolgatja vala... Az eleven szent keresztfát mindenkoron ő nála, vagy ő mellette tartja vala, úgy hogy nemcsak vigyáztván, de még alván is tisztelnéje a szent keresztfát...“

Kedvenc imahelye azon oratóriumrész volt, amely a szent Kereszt oltárára nézett. A szenvedés idejét, a nagybőjtöt, a rendkívüli önmegtartóztatás egész seregével tisztelte meg. Különösen Nagypéntek volt az ő napja... „Nagypénteken kedég mendenestül fogva semmit sem eszik vala, sem iszik vala, nem aluszik vala, sem szól vala valamely embernek, viselvén mind a teljes napot nagy ájtatos siralmas imádságban, siratván Jézusnak ártatlan szent halálát. Mikoron kedég Nagypénteken az pap felemeli a keresztfát és azt mondja: Ecce lignum, azaz: ime hol vagy az szent Keresztfá, az koron ez szentséges szüz Szent Margit asszony leterjeszti vala ő magát az földre nagy siralmakkal, úgy hogy az ő nagy siralmát meg el-ki és meghallhatták az szentegyházban. Ezenképpen marad vala mind napestig nagy siralmakban.“

És, amikor így agyonsírta életét, ez lett végrendelete:

— Én szerető atyámfiái, én hamar meghalok és kérlek titeket, hogy temessétek engömet az karban az szent Kereszt oltára előtt...

A magyar Pálos-rend keresztrajongása...

... Boldog Özséb magánya is oly magas fokra hevítette Istenszerelmét, hogy az is már síró szerelem lett: múlhatatlan fájdalom az isteni Jegyes miatt, hogy az ártatlanul oly sokat szenvedett és szenved ma is...

Azért, mikor Rendje legelső szentegyházát felépítette: a szent Kereszt tiszteletére szenteltette. E tettevel alapította meg Rendjében a szenvedő Jézus magasfokú tiszteletét. Hogy ez ájtatosság már e Rend gyermekkorában milyen árnyokat öltött, mutatja az a tény, hogy még a XIV. század elején is a „szent kereszt remetéi“nek nevezték a pálosokat. 1308-ban Gentilis pápai követ is a „szent kereszt remetéi“nek nevezi őket. XXII. János pápa is a pálosok érdekében a magyar püspökökhöz írt levelében „Szent Pál, az első remete testvérei, avagy a pusztai szent keresztről nevezettek“ néven említi őket.

A szent kereszt feltalálásának napja parancsolt ünnep volt a középkori pálosoknál. A legelső rendházak egyikét még 1282-ben Bodrogszigeten is a szent kereszt tiszteletére szentelték.

Érdekes sajátsága a középkori pálos léleknek, hogy különösen nagy tiszteletben tartja azon

szent személyeket is, akik valami összefüggésben vannak az Üdvözítő szenvedésével és keresztjével. Így Bakony közelében, a Pilep-szigeten, Szent Ilona tiszteletére építették az egyik legrégebb pálos rendházat; ő találta meg a szent keresztet... Szent Mária Magdolna tiszteletére is rendházakat alapítottak, templomokat építettek. Külön ünnepet ültek Arimathei Szent József tiszteletére. (III. 17-én.) A Fájdalmas Anya iránt pedig oly nagy kegyelettel voltak, hogy vigasztalására társulatokat is alakítottak.

De legnagyobb részvétellel és hódolattal borultak le a szenvedő Úr Jézus öt szent Sebe előtt. A teljesen magába mélyedő és az Istent ott kereső lélek minél melegebben szereti az ott megtalált Istent, annál mélyégesebben átérzi azt a mérhetetlen tengernyi bántalmat, mely a Szeretetet érte és éri ma is. Az elmélyült remetelelékek e fájó együttérzése szülte meg a magyar Pálosrendben az Úr Jézus öt szent Sebének és szent Vérének különös tiszteletét. E résztvevő szeretet akkora mérvet öltött a pálosokban, hogy szívükből kiáradt és helyet kért az őket környező keresztény hívek szívében is. Legnevezetesebb volt a Pesten létesült „Krisztus öt szent Sebének Társulata“. E társulatnak külön kápolnája volt: özv. Torkos Mátyásné emeltette a saját költségén. Amikor felépült, egyházi szerekkel és miseruhákkal is gazdagon felszerelte, majd bútorzatot, barmait és 1000 forintot adományozott misealapítványra. Igen sok főnemes, nemes és gazdag pesti polgár volt e társulat tagja; ezek erkölcsileg és anyagilag is nagy segítők lettek a magyar Pálosrendnek. Így Bajtay István, Pest vármegye alispánja, a társulat tagja, építtette meg a pesti pálos-templom hatalmas kórusát és adományozta a hozzávaló szép orgonát.

Azonban a Pálos-tisztelet az Úr Jézus szenvedése, sebei és keresztje iránt nemcsak áhitatos érzelemben, külső fényben nyilatkozott meg. Az igazi hódolat, szeretet, áhitat nem elégszik meg részletekkel: egész embert követel. És a pálosok egész embert adtak oda: egy egész életet éltek végig a szenvedő Jézus szellemében.

Szent Margit vezeklése a pálosoknál...

A Magyar Pálos-rend születése óta egyik jellemvonása: a vezeklő szellem. Őseik: a remeték, imádkozni és vezekelni vonultak vissza Magyarországra rengetegekbe.

Renddé alakulásuk óta is ott él mindig bennük a vezeklés szelleme, az ősi remete-szerzetesi szigor szeretete. Már Szent Ágoston Szabályzata, amelyet Boldog Özséb a magyar viszonyokhoz alkalmazva a Rend szabályzatául választott, a vezeklés szellemében épül fel.

De a Szabályzat sohasem volt a pálosoknál csak holt betű, hanem viruló, lüktető élet. A történelem a tanu erre: V. Márton pápa bíboros követe, Boldog Dominici János, ragúzai érsek, halála előtt meghagyta, hogy lehető legegyszerűbb külsőségek között a szerzetesi jámborságukról és rendi szigorukról híres pálosoknak vizivárosi rendházába temessék el. A pálosrendi fegyelem valósággal fogalomává vált a XV. században. A bécsi egyetem tekintélyes és tudós dömés tanára, Nider János is hitet tesz a pálos szellem szigor mellett.

Mindezt hallva, Mátyás király határtalanul

Rónay Kázmér: Boldog Özséb.

tisztelte és szerette a magyar Pálos-rendet. Mindemmel kézzelfoghatólag is meg akart bizonyosodni, hogy e szigor a pálosoknál valóban szívből jövő buzgóság, vagy talán csak a világ előtti képmutatás? Azért egy alkalommal éjnek idején a kórusra lopózott, hogy saját szemével is meggyőződhessék a pálosok sokat emlegetett disciplinájáról. Végighallgatta a sötétben a karimát, végigleste a hajnali disciplina lefolyását is és a végén maga is láthatta, hogy bizony még a házfőnök is megkapja a maga disciplináját. Megdöbbenve látta a saját szemével, szigorúak önmagukhoz akkor is, mikor senki sem látja őket, és hogy nem tesznek kivételt maguk között. Könnyezve mondta hát ekkor kíséretének:

— Valóban nincs e szent férfiakban semmi alakoskodás, csak életszentség!

...Hogy a középkori pálosok életszigoráról tisztább képet kaphassunk, hallgassuk meg a történetíró szavát:

„A pálos szerzetes napi életmódja a következőképpen alakult. Még hajnal hasadása előtt felhangzott a rendház folyosóin a társai felköltésével megbízott testvér ajkáról a 94. zsoltár:

— Jöjjetek, örvendezzünk az Úrnak!...

A zsoltár szavainak elhangzása után gyorsan felkeltek, az imaházba siettek, ott közösen végezték el a karima éjjeli és hajnali részét. Utána mindnyájan szentmisét hallgattak. Mise közben II. Miklós pápa rendeletére elmondták a hét bűnbánati zsoltárt és a XV. „lépcső“-zsoltárt, majd a miséscsoplok kivételével — ezek ugyanis min-

dennap miséztek — szentáldozáshoz járultak. A mise után elmélkedés következett, ez után minden pénteken szigorú diszciplinát tartottak...

Ezután mindenki a számára kijelölt napi munkát végezte: készülés a szentbeszédre, tudományos munka, irodalmi tevékenység, kertművelés, állattenyésztés... stb...

...Délben a négy kánoni óra elmondása után az ebédlőbe mentek. Itt teljes beszédtilalom volt. Csak a perjel beszélhetett. Engedelmeivel a legnagyobb csendben hallgatták a felolvasó testvért...

Étkezésük egyszerű és rövid volt. Böjti fegyelmeiket először Pál veszprémi püspök állapította meg. Ez a koronként változó egyházi előírások szerint változott. De a húsétel sohasem volt egészen eltiltva, csak egyes napokon.

Ebéd után a „Könyörülj, Istenem...” zsoltárt mondva, ismét a templomba vonultak... Ezután egy órai üdülést engedélyezett nekik a Szabályzat... Utána ismét a kiszabott napi munka következett. Mielőtt a karima esti részére mentek volna, jelt adtak rövid estebédre... Az esti karima elvégzése után aludni tértek...

Hetenként csak kétszer mehettek sétálni, akkor is csak párosan... Napi életbeosztásukban igen nagy szerepe volt a hallgatásnak. Szent csend uralkodott az egész rendházban, az üdülésre szánt idő kivételével...

A rendkívüli, nyilvános vezeklések ideje az Úrjövét, a Nagyböjt és a Pünkösöd előtti hét volt. E vezeklésekből az előljáró is kivette a részét. A vezeklés módjai: „másoknak való felszolgálás, leborulás a földre, a kéz kiterjesztése, a kereszt levitele az ebédlőbe stb. ... (Dr. Kisbán E. A magyar Pálosrend története, II. 217, 272.)

E fegyelem — csodálatosan — mindig megmaradt a maga erejében. Ugyanis a pálos előljárók mindig vigyáztak arra, hogy csak olyan maradhasson Rendjükben, aki igazi hivatással jött oda. A törökdülés alatt a magyar Pálosrend is tönkrement, mert tönkrement a magyar nép is. De a törökvész elmúltával az ősi szigor lángolt fel ismét, a megújított és újonnan épített pálos rendházakban. Még akkor is, mikor a Rend középiskolai tanítással volt kénytelen foglalkozni, éberén örködtek azon, hogy a vezeklés, az ősi szigor szelleme ki ne vesszen falaik közül. Azért a tanárkodó szerzeteseket is elküldték időnként valamelyik hegyi, erdei rendházba, és pedig legalább 1–2 évre, hogy ott a csendben és magányban annál jobban megteljenek az eredeti rendi szigor: a vezeklés szellemével.

A magyar vezeklés él az idők végezetéig...

...De e szigor, a vezeklés komoly szelleme megmaradt mindenkor higgadtnak, mérsékeltnek, okosnak. Már 1418-ban Péter pálos rendfőnök a testi fenyíték és a fenyegetések helyett szeretetre intette az ujoncok vezetőit növendékeikkel szemben:

— Ha valaki fákat ültet — úgymond és ezeket mindenkor körülzárja, hogy ágaik ne terjeszkedhessenek, összevisszanótt és haszontalan fát nevel így. A szeretet kertjében levő ifjak is, ha semmiképp se jutnak szabadsághoz, nem növekednek és nem lesznek hasznosak.

Tehát a pálosok vezeklő életéből sohasem

hiányzott a józanság és jóság melegsége sem; tehát ebben is megmaradtak igazi — magyarnak...

A XIII. század valóban tüneményesen szép magyar virágokat termelt. Nem is csoda, mert az Úr megengedte, hogy egész vértenger öntözze a magyar földet. S a tatárjárás okozta kínból, könnyből és vérből új virágok termettek: vezeklő szívű magyarok. Az összetört magyar szív ösztönösen egyetlen testvére felé fordult: a szenvedő Jézus felé. Mélyen átérezte fájdalmát és vele együtt akart tovább szenvedni a saját és nemzete büneiért: vezekelni.

E század legszebb vezeklő magyar virága mégis Árpádházi szent Margit. Hófehér lelke, könnyei, ostor-ontott vére úgy beivódott a magyarság lelkébe, hogy onnan nem tudja semmi idők öröme vagy kínja kitörölni.

Vele egy napokban élt egy nagy vezeklő férfiú is: boldog Özséb, volt esztergomi kanonok, pilisi remete és a remeték Rendbe való szervezője. Az Úr keze az ő lelkét is csodálatosan úgy alakította, hogy tökéletesen áthassa azon század vezeklő magyar szelleme: a vezeklés. E szellem az ő lelkében olyan hatalmasra tornyosult, hogy kiömlött Rendjére is. S e magyar Rendben él, virágzik, gyümölcsözik, áldásozik tovább a magyarságért, Magyarországot és az egész világot. hiszszük, az idők végezetéig...

Haydenné Nagy Stefánia:

Krisztussal az óvóhelyen

Verőfényes, mélykék júliusi égbolt! Első péntek! Gyónásra készülök. Templomba nem mehetek, beteg vagyok.

Várom az esperes urat, aki minden első pénteken elhozza hozzám az Úr Testét!

Nyolc óra elmúlt pár perccel. Bekapcsolom a rádiót és aggódva nézek a ragyogó égre; „talán nem lesz semmi” — gondolom. Ismerős férfihangok olvassák az idegennyelvű híreket. Megnyugszom — és azzal a gondolattal, hogy nem, ma talán igazán „nem lesz semmi” — kikapcsolom a rádiót, hogy semmi ne zavarjon áhítatos Krisztus-várásomban.

Figyelek ki. Várom esperes úrnak jól ismert lépteit, — de helyette pár perc múlva váratlan hirtelenséggel felbődulnek a szirénák...

Hirtelen és ijedten meggyorsul a forgalom, majd pár perc múlva néma csend terül el az utcákon.

Helyemen maradok. Várom. Multkor is riadó volt első pénteken — és esperes úr mégis eljött. Tehát várom.

De hamarosan soha nem látott tömegben érnek fölénk az ellenséges gépek, mégis le kell mennünk az óvóhelyre...

Hosszú órákat töltünk lent kínos, de reménykedő várakozásban. Dél is elmúlt már, mikor kis szünetben ki lehet nyitni az ajtókat, hogy levegőhöz jussunk.

Egyszer csak esperes úrnak simogató hangját

hallom. Jön le, a pince mélyébe, engem keres. Kérdezi, reggeliztem-e? Nem. Nem reggeliztem. Vártam. Szalad át a templomba, hogy elhozza közénk az egyedül éltető legszentebb Kenyeret, az Úr Testét.

Itt végzem gyónásomat az óvóhely egy kiürített részében. Aldozáskor csengő helyett az ellenséges gépek kísérteties, tompa moraja hív őszinte leborulásra...

Utána pedig — ó felejthetetlenül szép pillanat! — háromféle vallásból összeverődött ötven ember ajkáról és szívéből egyszerre szakadt fel a könyörgés: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben... Üdvözlégy Mária...

Aztán megint és újból, szinte nem is tudom, hányszor imádkozzuk el együtt, kereszény, testvér magyarok. Az ima végeztével esperes úrunk érces, szép hangján felcsendül az ének: Üdvözlégy Oltáriszentség... Eleinte gyengén és bátortalanul követi egy-két hang, de mire odáig ér: Üdvözlégy szent Szakramentom, — százezerszer, meg ezerszer én én Jézusom — ezt már ötven ember ajka zengi vele! Az ének betölti az óvóhely három helyiségét, sőt túlharsog a falakon, a lezárt vasajtókon és elnyomja — ötven meghatott szív hálaéneke elnyomja a száz meg száz ellenséges gép moráját.

Utána a fájdalmas rózsafüzérből imádkozunk egy tizedet. A hancúrozó gyerekeken néma csodálkozássá válik a mosolygás. A két és féléves Mária önkénytelenül imára kulcsolódott kezecskéje, a nála is kisebb szöszke Viktor és a kis Kerék Janika nagyranylt szeméből jövő sugárzás segíti imánkat fel az égbe!

Ezután az imánk után a „Boldogasszony Anyánk“ örökszép dallama csendül fel a meghatott ajkakon. Zeng az ének mindig hangosabban, mindig bátrabban, túlszárnyal a falakon, túl a lezárt vasajtókon és túl-túl az ellenséges gépek vad moraján utat talál magának fel a magas égbe! Mindenki erre gondol ebben a pillanatban, mindenki megerősíti az énekét, — csak a szívünk lágyul el és szégyenkezés nélkül engedjük, hogy a pillanat hatása alatt végigfolyjon arcunkon a meghatottság kristályos könnye.

Már nem is tudok énekelni. Az uрам mögöttem áll, fogja a két vállamat és érintésén át minden idegszálammal érzem hangjának rezgését, ahogy énekel. Énekel — és én a lezárt ajtó mögött őseinkre gondolok, a régi keresztényekre, akik szintén a föld alá vájt pincékben, katakombákban zengték Isten végtelen dicsőségét. És kitartottak, három évszázadon át kitartottak, hittél és erővel minden megpróbáltatáson keresztül is Krisztusért és az Ő országáért!

És milyen jó, milyen jó most ezt nekünk késő utódoknak tudni itt lent a modern katakombákban, hogy az ő énekük is feljutott a föld mélyéből az egek Urához!

Mennyi vigasz, mennyi bátorító erő van ebben a tudatban — és mennyi bizonyosság arra, hogy így jut el a mi imánk is, így jön el a mi napunk is, így jön el a mi békénk is — és így van, így marad velünk is a jó Isten. Dicsértessék a szent neve!

Havas Boldogasszony! Havazd be a lelkemet a Te fehérségeddel, tisztaságoddal, szerelmeddel!

*

Várostayára rándultunk ki. Reggel hatkor szokatlanul élénkek s forgalmasak voltak az utak. A gyarak, mint óriás embermágnések vonzották a külvárosok piszkos sikátoraiból a tömegeket. Munkások, lányok, suhancok mentek el mellettünk némán, köszönés nélkül, olajos, rongyos kék zubbonyokban, kezükben, vagy hónuk alatt kis batyú, csomag vagy szatyor: az egyszerű ebéddel.

Amint ez a szürke és hangtalan tömeg áradt, s hömpölygött körülöttünk, önkénytelenül Kassák „Munkanélkülieinek“ sivár hangulata fogta el lelkemet. Szinte érzékelhetőleg döbrent s toppant elém életük minden örömtelensége, kietlensége, egyhangúsága: ez a fásult közöny, a műhelyek s géptermekek dübörgő lár-májába és szüntelen szálló porába belesiketült s beletemetett lélek, ez az elállatiasító, szük-

Tereferelő magyarok.

horizontú, laposhomlokú élet, örökös kenyérgond, a holnap szorongató bizonytalansága, pinceszobák dohos és sötét unalma...

Mindez, ahogy felrémlett előttem, nagy-nagy szájalom s nagy-nagy fájdalom töltött el. Istennem! Ki fogja ezeknek meghirdetni a nagy örömhírt? Az evangéliumot? Ki fogja ezeknek prédikálni az Isten országát? Ki fogja ezeknek meghozni Krisztust, ennek a nyomorult életnek egyetlen értelmét és szépségét? Ki fogja megtanítani őket a természetfölötti élet misztériumaira és csodáira? Ki fogja megmondani nekik, hogy e piszkos munkás-zubbonyok alatt is, a gépek robajában és csattogásában, a gyárkémények tövében és a padlás-szobák szegénységében is mennyországot élhetnek át? Ki fogja megtisztítani lelküket olajtól, vasportól, büntől s ki fogja az istenfiúság tündöklő köntösébe öltöztetni őket? Ki fogja az élet, a kegyelmi élet nagyszerűségének, boldogságának, felfoghatatlan gazdagságának és mélységének tudatára ébreszteni őket?

Paprikaföldek, kukoricások, búzatáblák között vágatott a kis nyersolajmotoros tanyai vasút az Alföld szíve felé. Tipikus alföldi táj. Tanyavilág. A látóhatáron hatalmas távolságban itt-ott elszórva villan elő egy-egy fehér kis ház. Amerre a szem ellát, végtelen síkság terül el. Művelés alá fogott földek. Burgonya, gabona, répa, mák, napraforgó integet mindenütt felénk. A föld néhol enyhén lankás. Szelid hullámokban gördül tova a vonatablak alatt. Itt-ott gyümölcsfák bólogatnak, ákácok zúgnak és szép szál jegenyék állnak őrt feszes vigyázzban a néma, júliusi hőségben édesen szendergő földek fölött.

Többhelyt aratgattak még. Esős volt a nyár, megkészt a meleg. Most a tűző júliusi napban lendülnek neki a kaszák, hajladoznak a kévék fölé a derekak s állják keményen, dacosan, gögösen a szikrázó, fojtó meleg tüzes és heves záporát: barnára sült, gyöngyöző arcú magyarok. Csodálatos fajta! Hogy bírja, hogy állja ezt a pokoli, gyilkos hőséget! Szótlanul! S hogy dolgozik. Mintha fáradtságot nem is ismerne. Hogy dül kaszája ritmikus suhintása alatt rendre „az élet“, az aranyló búza, melyből a mi „mindennapi kenyérünk“ készül, aminek aláztos kérésére maga az Úr tanított csodaszép imádságában. Az áldott búzakenyér, életünk legfontosabb táplálója, ennek a magyar földnek büszkesége, nem csoda, ha a paraszt szinte vallásos tisztelettel tekint rá s úgy hajol föléje és ragaszkodik hozzá, mint az életéhez...

Jó másfél óra után befutott a kis vonat prüszkölve és porosan: Várostantyára. Az állomástól nem messze, pár lépésre, csodaszép új templom fogad minket. Elámulunk. Ki gondolta volna, hogy e határtalan tanyavilág kelles közepében, szétszórt, földbesüppedt kunyhók és vityillók között ilyen városba is beillő templom vár minket? Vörös téglából épült. Román stílusban. Hallatlanul nemes vonalú,

remek tagolású, izléses kis templom, zömök toronnyal. Belül még kifestetlen és a berendezés is ideiglenes. Magyar ember a tervezője: Kövér Tibor, szegedvárosi mérnök. Végre egy templom, mely a sok izléstelen, lapos, felemás falusi és városi templomaink után tiszta és zavartalan esztétikai élvezetet tud adni.

A félúton a templom plébánosa sietett elénk, Kardos Lajos. Negyven év körüli hatalmas szál ember, már öszülő hajjal. Igazi magyaros vendégszeretettel fogadott. Kilencezer ember tartozik plébániájába. Káplánja nincs. Neki kell járnia télen-nyáron, porban-sárban a tanyákat s az utak rettenetesei! Pedig beteg ember. A kommunizmus alatt elszenvedett izgalmak felőrölték és megroppantották az idegzetét. De mennie kell: rengeteg a munka! S a nazarénusok és egyéb ostoba szekták úgy terjednek köztük, mint a tüdővész!

Elragadja lelkemet a zelus: Hallom a halhatatlan lelkek sikolyát! Hallom sírásukat a nyomorúság fekete éjében: megváltó fényre szomjaznak. Kigyúl lelkemben a vágy: Adj egészséget, Uram! Hogy dolgozhassak mind a két karommal. Tenger a munka? Hogy aranylik már a lelkek vetése... Küldj Uram a Te aratásodba, hogy a szép magyar rónán ne csak a búza álljon rendekben, hanem a lelkek is egy szívvel, egy szájjal énekeljék a Te dicséretedet!

Megnéztük az erdőri szakiskolát is. Valóságos erdő közepén fekszik. Erdő: a futóhomoktenger közepén! Valóságos csoda. Van itt mindenféle fa. Hosszú és türelmes kísérletezés után sikerült megtelepíteni őket. Az Alföld kelles közepén. Épp aznap kapott az igazgató egy francia tudóstól levelet. Ez nemrég járt erre s elragadtatással írt arról, amit itt látott. Mondja, hogy egész Európában alig van fogható ehhez az alföldi fásításhoz. Ime a magyar akarat és tehetség diadala!

Találkoztunk Kiss Ferenc erdőmérnökkel is, most már nyugalomba vonult, hetvenegynéhány éves ember, miniszteri tanácsos. Hát ő egymaga több, mint hatezer holdat fásított be az Alföldön. Lelkesen, fiatalos tüzzel magyarázott nekünk az Alföld fásításának történetéről, saját kutatásairól, élete munkájáról, Vedres Istvánról, felesége szépajjáról, kinek szintén igen nagy érdemei vannak e téren...

Testileg fáradtan, de lelkileg gazdagabban tértem azután haza a kirándulásról. Úgy érzem, találkoztam az Alföld lelkével. Homályos intúcióban élmésvillant mint tündöklő s forró látomás. S hirtelen belészerettem.

*

Nagyboldogasszony! „Attollite portas, Principes, vestras...“ Tárjátok meg kapuitokat, Angyalfejedelmek! S emelkedjétek föl örök ajtók és bevonul zengő, ujjongó, káprázatos kíséretével a Dicsőség Királynéja! Kicsoda ez a Csodálatos Asszony?

„Kicsoda ez, Ki feljö a pusztából, gyönyö-

rüségekkel bővelkedve s az ő Szerelmesére támaszkodva?“ (Én. 8, 5.) A Miasszonyunk, a Dicsőség Királynéja! A mi Boldogasszonyanyánk. A mi égi nagy Pátrónánk. „Magyarországról, édes Hazánkról ne felejtkezzél meg...“ dicsőséged trónján, Boldogasszony, édes...

Bóbl Ernő:

Lélekaratás

Töpörödött vén anyóka baktatott a Ferenc József hídon át, amikor átért Budára, megpihent a gellérthegyi Sziklatemplomba felvezető út elején... Mégegyszer átgondolta tervét: ma, új életet kezd... Ki tudja, hány ránc sorakozott az arcán és a homlokán... menni is alig tudott, szíve, öreg szíve, már néha, néha kihagyott... Ha meg-meg állt egy pillanatra, nagyokat sóhajtott és ilyenkor úgy sípolt a tüdeje, mint egy középkori várban a rozsdás ajtósarok. Mégis özvegy Kiss Imréné elhatározta, hogy új életet kezd... Amint elindult a kanyargós úton a Szikla-templomba, valaki a háta megett hangosan, jóízűen felkacagott... Nem nézett vissza. Jól tudta, fiatalok kacagtak. Hadd kacagjanak, nevensenek — gondolta — azért fiatalok!... Van is rajta nevetni való, hiszen májusban meleg, vastag holmikba öltözött, avagy a divatja-múlt ruhája is ok lehet a kacagásra, de mégis özvegy Kis Imréné rádöbent arra a gondolatra, hogy igenis ő más okokból kifolyólag is kinevetni való, hiszen hatvanöt éves korában akar új életet kezdeni... S ekkor — mintegy varázsütésre — a homlokán és arcán elsímultak a ráncok... tüzes lett a két szeme... az öregedő testébe erőt sugárzott a lelke, mert az útról felpillantva meglátta a Barlangtemplom nyílásában a hófehér márványba faragott lurdi szent Szület...

Még korán volt. A Szikla-templom előtti pad-sorok utolsó padjába ült... A rózsafüzért befejezte, csendesen elmélkedett... Az utóbbi időben mindig többet elmélkedett a szóbeli imádság rovására... Többször előfordult, hogy órák multak, mialatt egy szó imádság nélkül a képzelőtehetsége révén élethű, de mégis fénybeöltözött Szent Alakokat szemlélt... Később a Barlangtemplom bejáratát képező sziklakoszorú különös alakulását figyelte... Emlékezett arra, hogy egyszer hallotta, hogy a templom bejárata különösképen a régi Nagy-Magyarország körvonala... Majd örömmel látta, hogy egy fürge fehér barát gyujtogatni kezdi az oltárgyertyákat... Jól ismerte a szokásokat, tudta, hogy nemsokára kezdődik a gyóntatás... és a litánia... Elindult a belső templomba... A kórusfeljárat mellett megérintette a Mária Szíve színes ablakot, mialatt hosszú évek szokásához híven elsőhajtott egy Üdvözlégyet... Bent, a Barlangtemplomba vezető szűk folyosóban a Jézus Szíve kivilágított képe előtt, úgy vélte, súlyos bűnnel fogja vádolni magát majd a gyóntatószékben..., mert az ajka nem indult el szavakból összerótt imára... Csak nézte... nézte a képet... viaskodott lelkében az Ima és a Szemlélődés.

Vidám fiatalok és elgondolkodó idősebbek siettek, rohantak mellette. Egyik másik járó-kelő a félhomályban akarva-nemakarva neki ment..., ő csak lépegetett lassan, csendesen, önmagába mélyedve, imádkozva. A Szent Erzsébet oltár elé ért... Isten nyugosztalja Kovács Erzsébetet, édesanyámat — gondolta — és e pillanatban már látta édesanyja kedves, bánatos arcát... Szegény, milyen korán, hatvanöt éves korában halt meg..., amikor kimondotta az évszámot... megreszketett, hiszen ő most ugyanannyi, se több, se kevesebb: hatvanöt éves... és még élni szeretne... élni... sőt, új életet szeretne kezdeni...

Aztán a szent Imre büszke, magyaros oltárszobrára irányította tekintetét... Emlékezett Kiss Imrére... meghalt hitves társára... Ugy tűnt fel előtte, mintha férjeura ott állna a szobor helyén... Mari néni — így hívták a töpörödött vén anyókát — lelki szemei előtt egy pillanat alatt lejátszódott az egész élete: ifjúsága és öregsége... Tizenhárom éves korában mennie kellett hazulról... Mennie kellett, mert nem volt mit a tálba aprítani... Sokan voltak otthon gyerekek és kevés volt a jövedelem... Kevés volt? Hát kevés az, amikor nincs? Amikor nincs kenyér? Amikor nincs elsején együtt a házbér... És nincs a kisebbeknek se reggel, se este tej... se délben főzelék... semmi sincs... és mégis a jó Isten tudja, hogy hogyan, de felnevelkedik a család... Cselédnek állt be a vézna, táplálatlan kis Mariska... Az úri koszt és a rendszeres élet feljavította. Tizenhét éves volt, amikor az úr meghalt... Az özvegye nem tudott a csekély nyugdíjból fizetni... Elbocsátotta. Varrni tanult. És egyszer neki is felvirradt a szerencse csillaga — Kiss Imre szabómester személyében eljött érte a mesebeli királyfi... S amint állt a szent Imre szobor előtt, emlékezőtehetségének fürge és bőkezű angyalkái pillanatok alatt levetítették lelkeszemei elé boldog házasságának főbb eseményeit... Öt gyermek anyja, öt családi fészek. Az első messze külföldön... a második Dunántúlon, a harmadik Duna-Tisza között... a negyedik, Uram-Isten, milyen nagy boldogság a kis Imréből pap lett... az ötödik tanárnő és az ura méltóságos úr... egyetemi tanár... orvostanár... Szegény uram! Edes Imre! Te ezt már nem élhetted meg!... Nem, mert milliószor fűtöd be a tűt és sok-milliószor öltögetted vászonba, szövetbe, míg egyszer kiesett a tű a kezedből, mert a levegőtlen szobában összezsugorodott tüdőd, a görnyedéstől préselt beteg szíved felmondta a szolgálatot... Isten nyugosztaljon Imre! És még egy rövid ideig nézte... nézte a szobrot, aztán elment és csendesen letérdelt a gyóntatószékbe...

A gyóntatószék rácsán keresztül megcsillant a pálos barát hófehér ruhája... A pap meghallgatta az öregasszonyt... S amint átnézett a rácsra, a szürke sziklák alatt, a Szikla-templomra jellemző misztikus csendes félhomályban... egy hófehér tiszta, csillogóan fényes lélek bontakozott ki előtte... Ismerte jól Mari nénit... Már várta a mai napot... Várta Mari néni mai látogatását... Várta az évek óta gyónások sorozatába, az istenes élet földjébe elvetett buzamagok bő kalászbá szökését... Most érkezett az ünnepélyes pillanat...

Az ifjú pálos szerzetes lelkében felsorakoztak

a pécsi pálos kolostorban eltöltött küzdelmes tanulói évek... Harca a saját lelkével... és küzdelme a hatalmas anyaggal... Azután eszébe jutott az első szentmiséje... a gyóntatószékben eltöltött első félórája — — — az első lelkek, az első prédikálás és most — — — Istennek legyen hála — — — az első lélekaratás.

Szavait és mondatait határozott meggyőződés sugalta... Röviden beszélt Mari nénihez... Elszlatta kétségeit... És végül elbocsátotta új életre...

És Mari néni szívében az Úr Jézussal egy új élet küszöbére lépett... Új élet? Ki érti ezt meg? A világot élők? Soha! A világot élők szemeibe a hiúság porát hinti a világ és kezük múlandó földi javakat markol, valamint célkitűzéseik a kevélység és megnemértés, torzsalkodás és elismertetés birodalmából valók... Ki érti meg a lelkiélet magasabb síkját? Ki? Még azok sem mind, akik minden naposak a templomokban... Az ifjú pálos páter előtt azonban fellebbent egy titokzatos lelkiéletet élő, lelket eltakaró függöny... Lelkigyermekét meghívta az Úr a kiválasztottak életére... A fehér barát jól ismerte a misztikus élet misztikus törvényét: A jó Isten akkor hív, — amikor akar és azt hívja —, akit akar...

*

Valahol egy hatalmas bérház második emeleti lakásában már mindenki nyugovóra tért, csak Mari néni volt ébren és imádkozott. Milyen különös és kifürkészhetetlen a Gondviselés útja: valamikor régen ugyanebben a lakásban lakott... Mekkora különbség! Akkor egy idegen úr cselédje volt, most vitéz Fekete Sándor orvos-tanár anyósa és három édeskis csöppség nagymamája... Akkor látástól-vakulásig dolgozott, most meséket mesél a gyermek-szobában... Akkor mosott, vasalt, főzött és naponta kosárban hordta fel a pincéből a tűzrevalót, most kézen fogja a kicsinyeket: Arpádot, Mancikát és Rózsikát és elmegy velük sétálni...

Talán tizet ütött a nagy falióra, azon az emlékezetes hétfői estén, amikor Fekete Sándor, Mari néni vője, benyitott a szobába... Edesanyám — szólt — gyorsan készüljön fel: légiveszély! S alighogy Mari néni felhúzta a felsőkabátját — — — felrikoltottak Budapest szirénái... Rendben leváltak az óvóhelyre...

Éjfél tájban történt, hogy irtózatossá robajjal beszakadt az óvóhely bejárata... Az óvóhely fele eltűnt és azok az emberek, akik ott ültek... Istenem! Vajjon, mi történt velük?

Az életben maradt emberek összebújtak, mint félénk báránycsapat az akolban, az óvóhely épen maradt másik felében... S amikor kezdett leülepedni a sűrű, tojtó porfelhő Mari néni már három embert mentett ki a romok alól... Még egy ember hiányzik — szólt — emlékezem, az első padon négyen ültek... megfeszített erővel dolgozott Mari néni és vője, a híres orvostanár... Egyszer, amint a törmeléket óvatosan szedegették... a villanylámpa fényében megpillantották a szerencsétlen embert — — — Ez idő alatt a többiek tanácsot tartottak és utána nagy hangon kiabálni kezdett a ház kövér düzzadtnyakú korcsmárosa... — Ne bántsák a törmeléket, mert beszakad az egész

pince és eltemet minket is! Ember! — felelt Mari néni. — Jöjjön ide, emelje meg ezt a gerendát, a felesége van alatta! A kövér korcsmáros arcáról ijedtében patakokban ömlött a veríték... Lábai, kezei reszkettek... Szemei, félelmében kimeredtek... majd szótlánul hátrakotródott... Isten csodát tett... — szólt Mari néni halkán vőjéhez — ime, hatalmas kötörmelék alatt, törött gerendák-ból védett helyen, egy karcolás nélkül fekszik ájultan a korcsmáros felesége... Óvatos és lassú munkával megmentették.

Negyvenketten voltak: tizenkét gyermek, huszonegy nő és kilenc férfi. Lassan multak az órák... Eljött a reggel... A falbontásról szó sem lehetett, nem volt hozzá eszközük... Kívülről semmi nesz, semmi hang sem jelezte, hogy kutánának utánuk... A levegő nehéz lett. Egyiknek-másiknak elfogyott az ételme és ivóvíze... Egymásután sóhajtottak, felkiabáltak az emberek: Mi lesz velünk? Volt, aki sírt, ... volt, aki imádkozott... s volt, aki tíz körmével kaparta a falat...

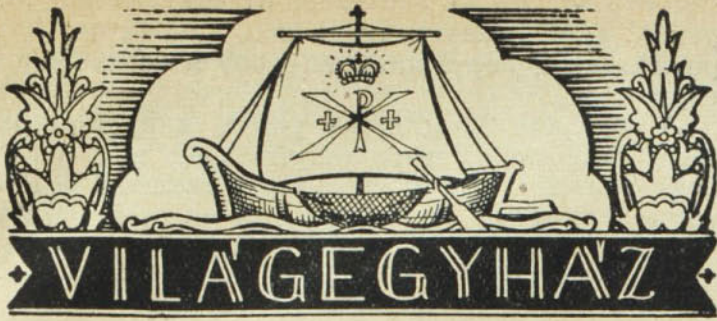
Mari néni e válságos időben nagy léleknek mutatkozott, Testvéreim! — így szólt — Mindenki adja át minden ételme és ivóvizét! Beosztjuk, hogy mindenkinek jusson, ameddig jut! Estig valahogy megvoltak...

Talán a huszonegyedik órában — kevés kivétellel — valamennyien elvesztették türelmüket... Voltak többen, akik az éhségtől, vagy szomjúságtól, vagy a rossz levegő miatt a földön feküdtek, vagy guggoltak a fal mellett mozdulatlanul... Voltak, kik reményt veszítve le-föl szaladgáltak a szűk helyen... Voltak többen, kik téglával szünet nélkül felváltva kopogtattak különböző helyeken, hogy a mentők figyelmét oda tereljék... Hiába! Multak az órák, elfogyott az ételme és elfogyott a víz... Mari néni sem nem evett, sem nem ivott, elosztotta részét az unokái között.

Az emberek elcsendesedtek... A gyermekek aludtak... A kopogatók kezéből kiesett a kődarab... Mind-mind megriadva, összetörten és reménytvesztve, ki tudva, ki tudatlanul készült a halálra... És amikor síri csendben... vészjelző sötétben felhangzott egy tanár ajkáról az ötvenedik zsoltár kezdő mondata: „Könyörülj rajtam, Isten, nagy irgalmad szerint!...” — — — a kis hitűek, az elaléltek és a betegek is erőre letek és együtt imádkoztak hangosan sírva, zokogva a tanárral... Az ima után még nagyobb csend lett... ijesztő csend... Csend — — — amitől félni lehet... Olyan dermedt csend, amikor hallani lehet a Halál kaszájának suhogását...

Mari néni leült az unokái mellé... Szelleme messzé járt... Budára ment, mint annyiszor a hosszú-hosszú évek alatt...

Szikla-templom és a pálosok sokat jelentettek számára... Talán húsz évvel ezelőtt ott volt, amikor felszentelték a legelső oltárt. S amikor megjelentek a Barlang-templomban az első fehér barátok... boldog volt a boldogokkal... Eszébe jutottak az esti litániák — — — de mindezek felül mégis a legnagyobb értéket számára az utóbbi három esztendő jelentette... Nem is a három esztendő... hanem egy türelmes — — — léleklátó és jóságos lelkű fehér barát... Aki kézen fogva vezette őt... Hová? Ki, a test börtönéből a fénylő Magasság mellé, a mély csendbe.

Rovatvezető: Dr. Nadas Loltán.

Az egyik iskolaigazgató szomorúan panaszkolta el, hogy meglehetősen sok az úgynevezett átlagember. Nincs határozott nézetük, sem pedig acélos jellemük. Nincsenek meggyőződéseik és nem látják az áldozathozatal értelmét. Csupán azért tanulnak az iskolákban, az egyetemeken, hogy oklevélhez és álláshoz jussanak, de alig tapasztalható valami komoly törekvés a tudományok s ezzel együtt az igazság és a nemesebb emberi élet megismerése irányában. Ez volt Alexi igazgató panasza Svájcban 1878-ban. Az eredményt hamarosan látni lehetett.

Az egyik katolikus lap azzal a címmel ír a Szent Atyáról, hogy a pápa leszállt a katakombák világába. Azzal hozza összefüggésbe, hogy jelenleg nem nyilatkozhatik meg egészen szabadon a világegyház számára. Ezért — mint egykor az ősegyház pápái, — neki is le kell mennie a mélybe, de nem a földalatti építményekbe, hanem az emberi gondolat és az emberi élet mélységeibe, s ott kell neki bátran, őszintén megnyilatkoznia. *Ez a rejtett világ a fiatal házaspárok társadalma.* Tele vannak ők hittel, reménnyel és szeretettel. A boldogság fogékonyra teszi őket a jószágra. Azért hallgatják és hallgatták nagy szeretettel a pápa szavait, amelyeket 40 audiencia és ugyanannyi szentbeszéd keretében hozták intézett. Ezekből a családokból fog kinőni az egyház új, lelkes és mindenekfelett győzedelmes hada, amely kivívja a második felszabadulást, hogy minden lélek önként, szabadon hirdethesse a boldogító Krisztus igazságát. Ez lesz majd a katakombák világából a győzedelmes felvonulás.

Olvassuk, hogy Délolaszországban a kommunisták annyira növelni akarják befolyásukat, hogy még az egyház függetlenségét sem hajlandók figyelembe venni. Valóban milliók és milliók állnak fegyverben Krisztus egyházával szemben. Milliók pusztítanak el az egyház egész életét vagy legalább is közönyösen tekintenek hirtelenében hantolt sírjára. Az Egyház mégis áll, pedig csupán szellemi hatalom. A svájci gárdát ugyan felszerelték korszerű fegyverekkel: golyószórókkal, géppuskákkal, az Egyház hatalma azonban a lelkek száz- meg százmillióiban van. Ezeket a milliókat sem elpusztítani, sem pedig az Egyháztól eltántorítani nem lehet. Végül is mindenki megnyugvására a magasabbrendű szellemnek és az igazságnak kell győznie.

Az Egyház magasrendű elhivatottságát a történelem folyamán már sokan tévesztették össze a hatalom birtoklásával. Éppen ezért sokan akarták letörni Krisztus földi helytartójának megfoghatatlan, mégis imponáló erejét. Úgy gondolták, hogy ennek igába kényszerítésével tulajdon erejük és tekintélyük fog növekedni. Napoleon

is a Fontainebleau-i kastélyban valósággal bántalmazta a pápát terveinek kikényszerítése érdekében. Rá egy évre ugyanabban a szobában kellett aláírni a lemondását. Erre vonatkoztatja a francia közmondás megállapítását: Qui mange du pape, en meurt.

Ugyancsak Napoleon meghagyta egyik tábornokának, az említett eseményeket évekkel megelőzően, hogy úgy tárgyaljon azzal a fehérrevertás pappal ott Rómában, mintha 200.000 szúrnyos állana annak háta mögött. Pedig csak erkölcsi erőt képviselt. Olyan volt, mint a föld vonzóereje. Nélküle a katonák nem rakhatnák gúlába a fegyvereiket. A legnagyobb erők kiegyensúlyozását, ebben az értelemben a békét a pápaság erkölcsi ereje tudja a legjobban fenntartani és biztosítani. Ha az a vágyunk, hogy igazságos és tartós béke legyen a mostani háború szenvedéseinek az árán, akkor csak egy kívánságunk lehet: a béketárgyalásoknál az asztalfőre a római pápát ültessék.

Sziklatemplomunkban a délelőtti légitámadások veszélye miatt minden vasárnap és ünnepnap délután fél 6-kor is van szentmise. Aki aznap nem áldozott, ha fél 2-től fogva semmit sem eszik és iszik, szentáldozáshoz járulhat a délutáni misén.

Pécsett augusztus 6-án beöltözés és fogadalmazás volt. A tíznapos lelkigyakorlatot előtte P. Bolyós Ákos pálosszentkúti perjel tartotta. A fogadalmazók között volt P. Szabó László, aki budapesti kolostorunkba került lelkipásztori teendők végzésére. A rendfőnöki tanács gondnokká P. Röhry Lukácsot nevezte ki.

Dr. Pogor Ödön piarista igazgató prédikált aug. 6-án Sziklatemplomunkban az ünnepi Te Deum litánián abból az örvendetes alkalomból, hogy kivizsgálás végett ideiglenesen lezárt templomunkat újra megnyithattuk. Az ünneplő közönség sorában Vajtaffy Ottó m. kir. vezérőrnagyot is ott láttuk nevével együtt.

Szent István napján az ünnepi szónoklatot Sziklatemplomunkban az esti litánián dr. Ruppert István hittanár tartotta igen nagy hatással. A szentes litániát P. Besnyő Gyula h. tartományfőnök végezte fényes papi segédlettel. — *Csensztochowai Boldogasszony* ünnepén, aug. 26-án énekes szentmise volt a csodákkal tündöklő Fekete Madonna tiszteletére, kinek különös oltalmába ajánlottuk édes Hazánkat.

Egyes napilapok elszietve közölték azt az örvendetes eseményt, hogy a Balaton mentén 60 holdat örökölt a Pálosrend. Ez az örökség majd csak az örökhagyó halála után lesz időszerű. Az idáig teljesen vagyontalan Rend ezzel, valamint a soltvadkerti Krémer- és a budapesti Schmidt-örökséggel a legszükségesebb anyagi alaphoz jutott, mellyel mindenestre biztosíthatja további fejlődését. De mind ezeken túl és mindennél fontosabb a szellem egész-

séges fejlődése, mely egykor Istennek szenteket, a Hazának kiváló férfiakat, írókat, főpapokat, művészeket adott és reméljük, a jövőben is bőven fog adni.

Óvóhelyszenteléseink során nemcsak magánházakét, de középületekét is megáldotta P. Gyéressy Ágoston alperjel, mint a Statisztikai Hivatalét, a Szent Gellért Szállóét és egy hadikórházét, ez utóbbit magas megjelenésével özv. *Horthy Istvánné főméltóságú Asszony* is kitüntette.

Felülfizetések: 3.20 P-vel: Zölley Borbála Pest-szenterzsébet, Fekete István Trebusafejérpatak, Terczer Ákosné Rád, Papi Lelkiség Szeged, özv. Bakó Ferencné Marosvásárhely, Karmelita Nővérek Pestszentlőrinc, özv. Bikkfalvy Istvánné Berend, dr. Németh Vilmos Enying. — 5 P-vel: Szakváryné Horváth Jolán Budapest. — 6.80 P-vel: Homonnay Gáspár Gyöngyös.

Adomány: 5 P: Dr. Amberg Ernőné Sopron, Várkonyi Károlyné Celldömölk. — *Isten fizesse meg!*

Halottaink: aranyosgyéresi *Gyéressy Kálmán* igazgató-tanító 59 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Az engesztelő szentmise aug. 17-én volt a Sziklatemplomban. A megboldogultban P. *Gyéressy Ágoston* pálos alperjel édesatyját gyászolja. — Özv. Magasházy Gyuláné Budapest, özv. Kováts Istvánné Miskolc, Erdorf József Majs, Fejes Albertné Budapest, Gubiéza Erzsébet Duna-földvár. — *Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik!*

Keleti história

Élt Bagdad szomszédságában egy rendkívül kapzsi posztókereskedő. Imádkozta a pénzt, de annál kevésbé a munkát. Persze Ibrahim barátunknak, ha nem akart éhen halni, bizony munkára kellett fanyalodnia. Megtette hát, bár nem szívesen.

Közeledett a nagy bagdadi vásár napja és ilyenkor a környékbeli kereskedők is összeszed-

Játék.

ték áruikat és ki szekeren, ki öszvérháton, ki pedig gyalogszerrel igyekezett a főváros felé portekájával, hogy minél nagyobb haszonnal túladjon rajta.

A mi lusta Ibrahimunk persze a gyalogosok sorát öregbítette, mert annyira még nem vitte, hogy akárcsak egy nyomorúságos számára is lett volna. Amint így ment-mendegélt az arab pusztá perzselő homokján, kiteve a kíméletlen nap tüzes sugarainak, a posztóval telezsúfolt tarisznya keservesen nyomta gyöngye vállát.

Mi türes-tagadás, a lusta Ibrahim cingár leányke volt. Talán még egy légy is elbánt volna vele. Abból a kevéske pénzből, amit nagy lomhán megkeresett, ugyancsak felkopott az álla. Lassan, verejtékesen közeledett a nagy keresztút felé, melynek egyik ága egyenesen Bagdadba vezetett.

— Hála Allahnak, hogy legalább utam kétharmadát leróttam, — sóhajtott Ibrahim és nagy kockás kendőjével megtörölte izzadt homlokát. De ahogy görnyedtségéből kiegyenesedett, különös kép ütötte meg szemét.

A keresztút közepén hatalmas termetű, mondhatnám óriás dervis ült és sakkozott. Ez még egyáltalán nem lett volna különös. Hisz Kelet népe szenvedélyesen szereti a sakk-játékot és sok üres óráját üti agyon a szellemes játékkal. De sakkot tudvalevőleg két ember játssza és az óriás dervis egyedül gugsolt a forró homokon a sakk-tábla előtt és figyelmes mozdulattal tölta ide-oda a figurákat, hol a fehéreket, hol pedig a feketéket.

— Na ezt megtapasztaljuk, — lendült a dervis felé Ibrahim, — ilyet se láttam még, mióta kihullt a csikófogam. — Mire Ibrahim a dervishoz érkezett, a játszának vége volt. A fekete oldal győzött és a vesztes fehér oldal figurái legyőzve heverték a homokban, Ibrahim kíváncsian éreklődött, vajjon hogy lehet egyedül sakkozni?

— Ki mondja neked, hogy egyedül játszom? Nekem maga Allah a partnerem! — dörgött az óriás hangja.

— Allah?! — álmélkodott a jámbor kereskedő. — Ugyan ne tedd lóvá a szegény embert!

— Van eszemben, — vont a vállát az óriás. — Úgy van, ahogy mondom. Mindennap sakkozom Allahal, még pedig pénzben!

— Ne tréfálj! — bosszankodott a dervis. — Éppen most fejeztünk be egy játszmat. Én vesztettem, Allah pedig nyert. És ilyen esetben mindig küld ide valakit a nyereség átvételére. Most téged küldött és én neked ki is fizetem a nyereséget. Ime tíz arany dénár! — És csakugyan Ibrahim markába nyomta a csillogó pénzt.

Talán felesleges mondani, hogy a kapzsi ember ellenkezés nélkül fogadta el az aranyakat. Még annyit sem mondott, hogy köszönöm és szedte lábait és úgy eltalpalt a bűvös helyről, mintha kergették volna, nehogy az óriás dervis megbánja a dolgot. Később visszapillantott a tisztas távolból és látta, hogy a dervis szedi össze a sakkfigurákat és belefog a következő játszmaiba.

Hát ez már Ibrahim szája íze szerint való üzlet volt! Tíz arany — és semmi munka. Vidám hangulatban érkezett a vásárra. Csakhamar újabb tíz aranyért eladta portekáját. Alíg várta, hogy hazamehessen és találkozzék újra az óriás dervissel, aki Allahal szokott sakkozni.

Már messziről megpillantotta hosszúszakállú, rongyokba burkolt alakját, amint mélyen sakk-táblája fölé hajolva, folytatta megkezdett játszmáját. Amikor Ibrahim odaérkezett melléje, éppen az utolsó sakkhúzást ejtette a táblán. Most azonban a fekete figurák heverték leverve melegtől izzó homokban.

— Allah nyerte meg a játszmát! — harsogott az óriás. Szegény Ibrahim! Ott meredt előtte a dervis teljes nagyságban és fenyegetően követelte a nyereséget: Hús aranyat! A cingár leányke ugyan gondolhatott-e ellenállásra, tiltakozásra? Hisz az óriás egyetlen fogással össze-roppantja. Nagy sóhajok között odaadta egész pénzét a kegyetlen dervisnek.

Most aztán elmondhatta bízást: Se pénz, se posztó! Legfeljebb azt a tanulságot vihette haza a kapzsi és lusta Ibrahim, hogy ebül szerzett pénzen nincs áldás és munka nélkül nincs jutalom.

Viola Néni.

1. Keresztrejtvény. (Beküldte: Nemes Gabi, III. oszt. ciszt. gimn. Budapest.) Jutalom: fagyalt, vagy cukor.

1		2	3		4	☀	5
	☀	6		☀	7		
8				☀		☀	
	☀	9			☀	10	
11	12			☀	13	☀	
14			☀	15		16	
17		☀	18				
☀	19		☀	☀	20		

Vízszintes sorok: 1. A leghosszabb csatorna. — 6. Vallásrövidítés. — 7. Meleg ital. — 8. Jegyepár. — 9. Latinul nem. — 10. Azonos mássalhangzók. — 11. R-rel az írást veszi ki. — 14. A riadó eleje. — 15. Szoba, ékezethibával. — 17. Sakkasztalban van. — 18. A maga igazát keresi. — 19. Névelő, fordítva. — 20. Mondat része.

Függőleges sorok: 1. Sivatag Afrikában. — 2. Bolygó. — 3. Időhatározó. — 4. Helyhatározó. — 5. Buffet, magyarul. — 12. A lakásban is található. — 13. zerész. — 15. Duplázva nevetőszótag. — 16. Höemelkedés.

2. Névjegyrejtvény. (Beküldte: Mervay Marika, IV. oszt., Rákosesaba.)

v. Ráz Kolos

Hol lakik?

3. Rejtvény. (Beküldte: Bácskai Ilonka, IV. oszt., Baja.)

1	2	3	4
2			
3			
4			

Vízszintes és függőleges sorok: 1. A sas is ez. 2. Adtam, régiesen. — 3. Európai nép. — 4. . . . lásd a következményeket.

Borsiczky Oszkár: Útjelzők a jámbor életre. Szalézi Művek kiadása, 1943. 196 lap. Ára: 2.20 P.
Több jeles könyvéről ismert lelkiíró, most a jámborság útjelzőit, eszközeit dolgozza fel kis könyvében. Az aranyközéputon halad és mentes minden túlzástól, ami pedig a jámborság terén sokszor tapasztalható. A keresztény jámborságra vezető eszközöket kimerítően és nagy jártassággal tárgyalja. Külön ki kell emelni a Szentírásnak, és több egyházi írónak sűrű idézését, ami nagyban hozzájárul a könyvnek amúgyis gazdag értékéhez.
Mind a lelki életet kezdők, mind a haladók számára rendkívül hasznos.

Fr. Hidasi Péter O. S. P.

P. Considine: Az isteni Kiseded tanítása. Ford.: Kőműves Éva. Szalézi Művek kiadása. 47 lap. Ára 1.— P.

A gyermeki egyszerűség, tisztaság biztos út a mennyországba. Maga az Úr mondta: ha nem lesztek olyanok, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába. Ezért a Kiseded Jézushoz fordul a szerző, hogy az Ő gyermeki életéből példát és tanítást merítsen nekünk.

A kiváló író könyvének második részében az érzelmek szerepe a jámborságban problémát veti fel és nagy hozzáértéssel oldja meg.

H. P.

Erdey Ferenc: Engesztelő Szentmiseáldozat. Szalézi Művek. 108 lap. Ára 1.50 P.

Az Úr Jézus engesztelő áldozata naponkint megismétlődik oltárainkon. Érthető, ha ezt az engesztelés szellemében igyekszünk hallgatni. E kis könyvecske erre szolgál gyakorlati útmutatásul.

F. K.

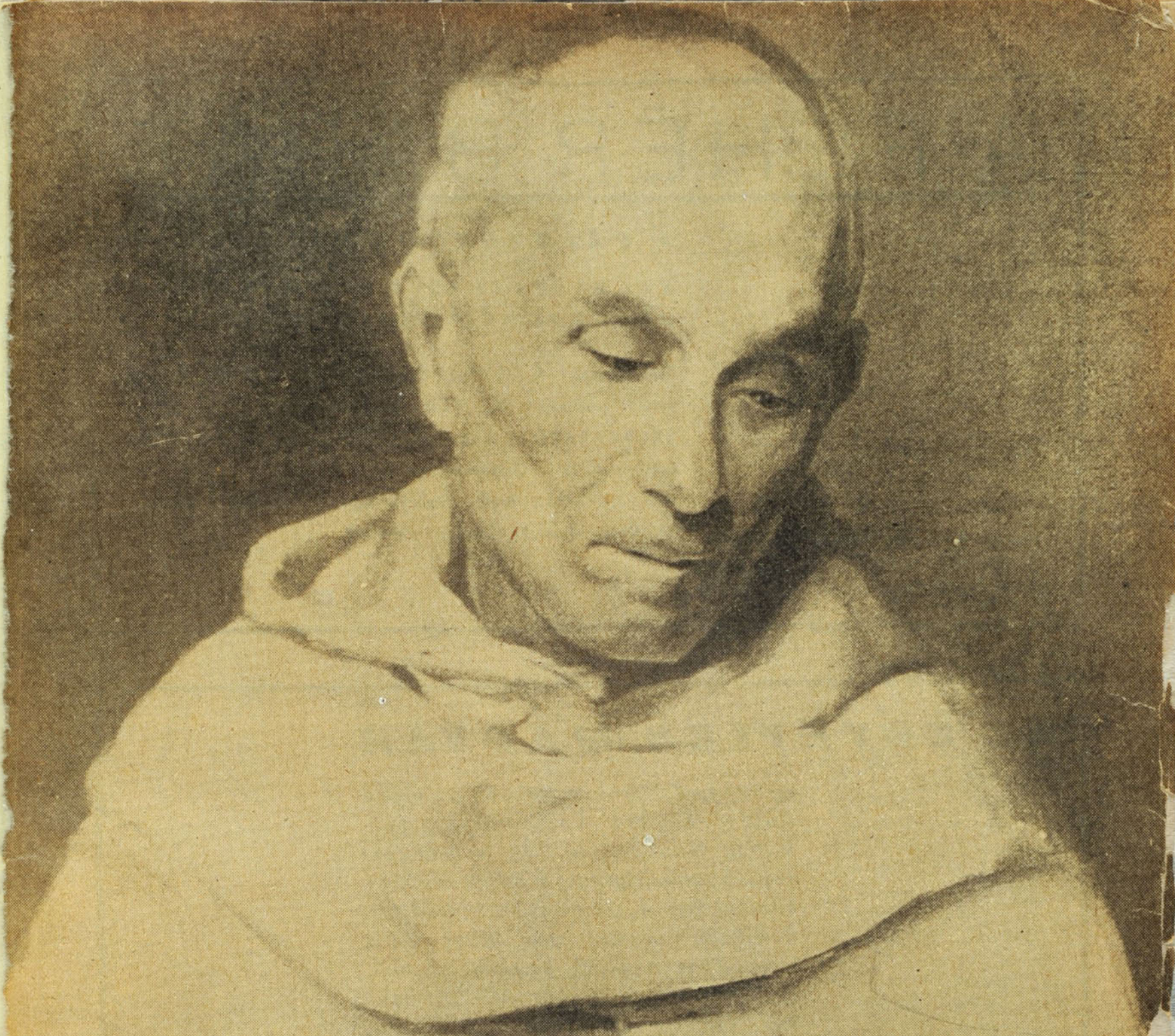
**A Fráter György Sajtószövetkezet könyvei olvasásával keresztény világnézetet szilárdítod,
magyar faji öntudatodat emeled, hitedet és nemzetedet védelmezed!**

Dr. Nádas Zoltán: <i>Ő is szenvedett.</i> (II. kiadás) 10.— P	Ara: 10.— P	<i>Ismertetők az esperantó kiséítő nyelvről.</i> 1.— P
A kiváló szónok és egyházi író a mai kor szenvedő emberéhez fordul és megérteti vele szenvedéseinek okát, célját, diadalmos elviselésének mikéntjét és a hozzávaló kiapadhatatlan erőforrásokat. Dr. Scheffler János püspök előszavával.		A kis népek nem emelik faji öntudatukat, ha a nagy népek nyelvét művelik. Ezzel az idegen érdekek előretörésének útját egyengetik. E kérdéssel való foglalkozás elsőrendűen nemzeti érdek.
Imakönyv: <i>«Istenért és Hazáért»</i> 5.— P	5.— P	h. Mihalik: <i>Az esperantó módszeres tan-könyve.</i> 2.— P
Imák és elmélkedések, alkalmas katonáknak is.		Lombos: <i>Szótártáblázat</i> 2.— P
Pusztai Sándor: <i>Rapszódia könyve.</i> (Kötve egyszerű 5.— P díszes) 15.— P	5.— P 15.— P	Inoue: <i>Legolibro (japán-esperantó olvasó-könyv)</i> 3.— P
A neves papköltő remekbe készült versei.		Baghy: <i>Viktimoj</i> 7.— P
Papp Viktor: <i>Magyar Zenei Almanach</i> (kötött) 25.— P	25.— P	Fáy: <i>Elektitaj fabeloj</i> 1.50 P
A magyar zenei élet minden ágát felölelő nélkülözhetetlen kézikönyv és útmutató.		Seppik: <i>La tuta Esperanto</i> 6.— P
Turi Turgonyi András: <i>Titkok</i> 5.— P	5.— P	P. Bianchini: <i>Malgranda katekismo (kis katekizmus)</i> 1.50 P
Napjaink könnyeiből, mosolyából és kacagásából szőtt novelláskötet. A fordulatossá — fordulatossabb novellák a valóság regényei.		<i>Katolika preĝareto (imakönyvecske)</i> 1.— P
Krónikás: <i>Csillagfények a hadak útján</i> 10.— P	10.— P	P. Bangha: <i>Vivo de nia vivo</i> 1.— P
Hősi elbeszélések a magyar történelem legszebb lapjairól. Kiválóan alkalmas olvasmány az ifjúság részére vitéz Bély Alajos altábornagy előszavával.		<i>La Biblio</i> 14.— P
Sz. Szini: <i>Önismereti alapok</i> 12.— P	12.— P	Dr. Erdey: <i>Unua Eukaristia Esperanto Mondkunveno (Az első euch. eszp. kongresszus)</i> 7.— P
Értékes tanácsok a kétségeskedőknek, hogy miként tökéletesíthetik magukat az önism. alapján.		Madách—Dr. Kalocsay: <i>La tragedio de l' homo (Zichy képekkel)</i> 10.— P
Pongrácz István: <i>Ép testet, ép lelket.</i> 3.— P	3.— P	egyszerű 6.— P
Melegszívű, értékes tanítások a dolgozó ifjúság számára.		Hekler: <i>Arthistorio</i> 17.— P
Bartucz Sándor: <i>Új hadak útján.</i> 3.— P	3.— P	<i>Bulgara Antologio</i> 7.— P
Tullio Rispoli: <i>Letűnt idők romjain.</i> 6.— P	6.— P	Dr. Kalocsay: <i>Hungara Antologio</i> 22.— P
Regényes és tanulságos útleírás a Földközi tenger vidékéről.		<i>Enciklopedio de Esperanto</i> 40.— P
<i>Ragyogó lapok a Pálos-Rend multjából</i> ... 1.50 P	1.50 P	Dante—Dr. Kalocsay: <i>Infero</i> (kötött) .. 15.— P
Dr. Kisbán Emil: <i>Virág Benedek</i> 3.— P	3.— P	Kökény: <i>Népszerű Helyesírási Kalauz</i> .. 6.— P
A nagy magyar pálos költő életrajza.		Kökény: <i>Közgazdasági gyakorló és diktáló-könyv</i> 4.— P
P. Gyéressy Ágoston pálos atya: <i>Hallgasd meg zengő énekünk Madonna!</i> 3.— P	3.— P	Kökény: <i>Gyorstírási gyakorló és diktáló-könyv</i> 4.— P
A Mária-himnuszok magyarázata. Lélek-nemesítő elmélkedéskönyv.		Rakovszky: <i>Parasztgróf</i> 7.50 P
P. Róbert—P. Gyéressy: <i>A jó Isten csalóánya</i> 2.50 P	2.50 P	Dr. Szabó Miklós: <i>Kiev</i> 12.— P
Dr. Bendefy László: <i>Magna Hungaria és a Liber Censuum</i> 24.— P	24.— P	E könyv érdekes emlék azoknak, akik Kievet megjárták. De egyébként is kell, hogy mindenkit érdekeljen e város ismertetése sok magyar vonatkozásánál fogva.
A magyar őstörténeti irodalom maradandó értékű műve, mely azt a rejtelmes kérdést vizsgálja, hogy került Julianus barát utazása a Római Egyház adókönyvébe.		Bognár Elek: <i>A szónoklás és előadás művészete</i> (V. kiadás) 20.— P
Zsuffa Sándor: <i>A magyar nyelv rokonságai</i> 12.— P	Ara: 12.— P	Mi a boldogulás és siker titka? Legyen jó a beszéd-készségünk! Mindenkit megtanít erre ez a könyv: a szerző szónokiskolája tankönyve.
		P. Gyéressy: <i>Keresztút a Szűzanyával.</i> .. —.30 P
		<i>A Fekete Madonna</i> kegykép (színes nyom.) 4.— P
		F. Lánzos: <i>Cseppellény György magyar vértanu élete</i> —.40 P
		<i>A Széplőtelen Szűz Kis Zsolozsmája</i> —.40 P
		<i>Színes levelezőlapok a magyar faj életéből</i> (4 fajta) drb-ja 0.24 P
		<i>Pálos lev. lapok</i> darabja 0.30 P
		<i>A Fehér Barát</i> egész évi előfizetése 6.80 P
		Raffael, Leonardo da Vinci, Murillo <i>Madonna-képek</i> , művészi reprodukciók, antik kivitelben, nemesveretű keretben, kisebb, közép és nagyobb méretben 60, 80, 100 P

Megrendelhetők a FRÁTER GYÖRGY Sajtószövetkezet könyvkereskedésétől Budapest,

VI. kerület, Lovag-utca 10. Távbeszélő: 127—780.

vagy A Fehér Barát kiadóhivatalánál, Budapest, VI., Dessewffy-u. 24. Tel.: 129—238.

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND HAVI FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON—FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: Bodrogy Szabolcs: Pécsi kolostorunk (1934—1944) — Bodrogy Szabolcs: Magyar Názáret
P. Gyéressy Ágoston O. S. P: Régi pálos kolostorok, (Ill. Diósgyőr) — Fráter Jácint: Himnusz az elsötétített Buc
pesthez — Fráter Jácint Naplójából — Ének a B. Szűz Mária születéséről (Régi pálos himnusz: Lengyel Re
ford.) — Molnár István pápai plébános: Acsády Ádám veszprémi püspök a Pálosrend nagy jótévőjének hal
1744 október 10-én — Dr. Nádas Zoltán: Világkrisis és kereszténység (VII.) — Szent Imre Gárda — Pál
Krónika — Könyvek

VII. ÉVF. • 10. SZÁM

ÁRA • 60 • FILLÉR

1944 OKTÓB